

Гриньова М.В., методистка
НМЛ соціального партнерства
та міжнародної діяльності
кафедри освітньої політики
КЗВО «ОАНОООР»,

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЕЛЕКТРОННОЇ ПАРТИСИПАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Виклики, які постали перед усією світовою спільнотою у зв'язку з непередбачуваною гострою необхідністю переформатуватися на змішану форму освітньої діяльності через пандемією COVID-19, спровокували новий дискурс довкола діджиталізації освіти.

Перехід на дистанційний та онлайн формати комунікації між учасниками освітнього процесу став своєрідним викликом як для організації освітнього процесу, так і управлінського, а також для здійснення громадського самоврядування в закладі загальної середньої освіти. Відповіддю на вищезазначений виклик стало, зокрема, застосування засобів електронної партисипації у діяльності різних органів самоврядування закладу загальної середньої освіти.

Поняття «партисипація» (з англ. to participate - бути частиною чогось, брати участь) не має усталеного визначення. У відповідності до трактування, яке подається у посібнику Ради Європи «Скажи своє слово!» з використання Переглянутої Європейської хартії про участь молоді в місцевому та регіональному житті, **партисипація** (участь) – це «бути задіяним у чомусь, вирішувати поставлені завдання та розділяти або брати на себе відповідальність».

Електронну партисипацію у здійсненні демократичного управління закладом загальної середньої освіти слід розглядати як участь у вирішенні питань, що стосуються прав та інтересів учасників освітнього процесу, завдяки використанню інформаційно-комунікаційних ресурсів.

Фокусуючись на партисипації учнів як суб'єктів освітнього та управлінського процесів у закладі загальної середньої освіти, слід керуватися певними загальними підходами до її застосування, що відображені у ряді міжнародних та вітчизняних документів з освітньої політики.

[Конвенція ООН про права дитини](#) визначає партисипацію (участь) як ключове право дитини й засадничий принцип усіх інших прав. Відповідно до [Концепції Нової української школи](#), яка декларує повагу до прав людини, заклади загальної середньої освіти мають усіляко сприяти їх реалізації і насамперед завдяки ефективному управлінню створювати автентичний освітній простір у поцінуванні прав дитини.

У статті 28 [Закону України «Про освіту»](#) зазначається про «право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти». Закріплюючи таким чином право учнів на участь у громадському управлінні закладом освіти, закон передбачає необхідність дотримання при цьому певних принципів, що є викликом для багатьох управлінців з огляду на тяжіння українських шкіл до авторитарного підходу в організації своєї життєдіяльності.

Стаття 28 [Закону України «Про повну загальну середню освіту»](#) чітко визначає права органів учнівського самоврядування та окреслює можливі сфери партисипації учнів у прийнятті управлінських рішень. Необхідність створення умов для їх реалізації викликають кризу управлінських компетентностей у керівників закладів освіти, а можливість їх застосування стає під загрозою через недостатньо розвинені лідерські, управлінські, соціальні та громадянські компетентності учнів.

Використання засобів електронної партисипації у діяльності учнівського самоврядування в умовах карантинних обмежень, викликаних пандемією COVID-19, стало певним інноваційним процесом і результатом пошуку ідей з метою розв'язання суперечностей між потребою у комунікації для виконання функцій учнівського самоврядування і неможливістю її здійснення під час обмежень здійснення своєї діяльності в офлайн форматі.

Підтвердженням актуальності застосування електронної партисипації у діяльності учнівських самоврядувань є результати опитування педагогів-координаторів діяльності учнівських самоврядувань 63 закладів загальної середньої освіти Одеської області про вплив пандемії COVID-19 на діяльність учнівських самоврядувань. Так:

- 33% опитаних зазначили, що пандемія COVID-19 негативно вплинула на діяльність учнівського самоврядування;
- 6% опитаних зазначили, що у діяльності учнівського самоврядування відбулися суттєві зміни;
- 14% опитаних зазначили, що робота учнівського самоврядування була повністю чи частково призупинена;
- 32% опитаних зазначили, що члени учнівського самоврядування перейшли в онлайн формат комунікації;
- 22% опитаних зазначили, що знизилася активність членів учнівського самоврядування, зокрема і у зв'язку із наявністю певних технічних проблем та надання переваги учнями спілкуванню в офлайн форматі.

Результати опитування свідчать, що використання електронних засобів партисипації дозволило в багатьох закладах загальної середньої освіти мобілізувати роботу учнівського самоврядування, зокрема проводити зустрічі та організувати спілкування членів учнівського самоврядування без ризику зараження, а учням в умовах самоізоляції залишатися на зв'язку, та окреслюють нові перспективи впровадження електронної партисипації у діяльність учнівських самоврядувань.

На основі аналізу потреб та можливостей залучення учнів до процесів управління в закладі загальної середньої освіти, **можна виокремити такі основні засоби електронної партисипації у діяльності учнівського самоврядування:**

- модерування учнями власного інформаційного розділу на сайті закладу освіти;
- модерування учнями власної сторінки у соціальних мережах;
- проведення онлайн-опитування думки учнів під час прийняття певних рішень з питань, що стосуються їхніх прав та інтересів;
- подання учнями електронних звернень, пропозицій, скарг, створення електронних петицій з питань, що стосуються їхнього шкільного життя;
- електронний банк учнівських партисипативних ініціатив, до яких можуть долучитися здобувачі закладу освіти, або ж які можуть підтримати стейкхолдери;
- онлайн-воркшопи для учнів з пошуку рішень для розв'язання актуальних питань і проблем шкільного життя;
- онлайн-приймальні органів учнівського самоврядування;
- онлайн-консультації з представниками учнівського самоврядування як дорадчого органу в управлінні закладом освіти.

Основними перевагами електронної партисипації у діяльності учнівських самоврядувань, є такі:

- можливість одночасно задіяти більшість учнівської спільноти;
- досягнення участі у голосуванні практично всіх членів парламенту;
- можливість висловити свою думку більшій кількості учнів;
- швидкість передачі інформації, обговорення та прийняття рішень;
- можливість вести запис ефірів онлайн-зустрічей;
- можливість швидко реагувати на звернення учнів;
- прозорість роботи учнівського самоврядування;
- підвищення цифрової грамотності учнів;

- відповідність тенденціям комунікації сучасної молоді;
- підвищення зацікавленості учнівської молоді до діяльності учнівського самоврядування;
- можливість набуття нових знайомств та досвіду.

Серед перепон і недоліків у використанні засобів електронної партисипації можна виокремити наступні:

- відсутність у багатьох здобувачів освіти доступу до швидкісного інтернету та необхідного технічного обладнання;
- неможливість всі ідеї, зокрема ті, які потребують практичних дій, втілити в онлайн форматі;
- вплив відсутності живого спілкування на емоційний клімат в учнівській спільноті;
- складність роботи в онлайн форматі через брак організаційних навичок та недостатню сформованість інформаційно-комунікаційної компетентності;
- порушення санітарних норм, що в свою чергу завдає шкоду здоров'ю учнів.

Для ефективної організації різних форм електронної партисипації у діяльності учнівського самоврядування можна використовувати наступні онлайн-застосунки та базові середовища для віртуальної взаємодії:

Назва онлайн-застосунку	Посилання	Призначення
Netboard	https://netboard.me/index.html	створення веб-сторінки
Lino	http://linoit.com/home	створення інтерактивної онлайн-дошки
Milanote	https://milanote.com	створення інтерактивної онлайн-дошки
Webjets	https://www.webjets.io	створення інтерактивної онлайн-дошки

Twilda	https://www.twiddla.com	створення інтерактивної онлайн-дошки
Limnu	https://limnu.com	створення інтерактивної онлайн-дошки
Bitpaper	https://www.bitpaper.io	створення інтерактивної онлайн-дошки
ThinkLink	https://www.thinglink.com	створення інтерактивного плакату
SurveyMonkey	https://www.surveymonkey.com	створення опитування
Slido	https://www.sli.do	створення опитування
Wooclap	https://www.wooclap.com	створення опитування
Tricider	https://www.tricider.com	створення опитування
Mentimeter	https://www.mentimeter.com	створення інтерактивного опитування
Renderforest	https://www.renderforest.com	створення відеоексплейнера
Biteable	https://biteable.com	створення відеоексплейнера
Emaze	https://www.emaze.com	створення 3-D презентації
Zeetings	https://www.zeetings.com	створення презентації з елементами залучення аудиторії
Nearpod	https://nearpod.com	створення презентації з елементами залучення аудиторії
Genially	https://www.genial.ly	створення інтерактивного плакату
Canva	https://www.canva.com	створення листівки, плакату, брошури, логотипу та ін.

Crello	https://crello.com/uk/home/	створення листівки, плакату, брошури, логотипу та ін.
Flippity	https://www.flippity.net	створення часових ліній, хмари слів, опитувань, генератор випадкових чисел та ін.
Wizer.me	https://wizer.me	створення інтерактивного робочого аркушу
WordItOut	https://worditout.com	створення хмари слів
Wheel of Names	https://wheelofnames.com	генерування випадкових чисел
Ourboox	https://www.ourboox.com	створення онлайн-книги
Storyjumper	https://www.storyjumper.com	створення онлайн-книги
Bookcreator	https://bookcreator.com	створення онлайн-книги
WriteReader	https://www.writereader.com	створення онлайн-книги
Mindomo	https://www.edrawsoft.com	створення ментальної карти
MindMeister	https://www.mindmeister.com	створення ментальної карти
Popplet	https://www.popplet.com	створення ментальної карти

Timetoast	https://www.timetoast.com	створення стрічки часу
-----------	---	------------------------

Використання засобів електронної партисипації задля активної участі учнів в співуправлінні закладом освіти в онлайн форматі потребує низки підтримуючих заходів:

- організації підтримуючого та мотивуючого до участі в онлайн форматі навчання лідерів учнівського самоврядування та педагогів, які координують їхню діяльність;
- сприяння розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів освіти;
- забезпечення необхідним технічним обладнанням, доступом до якісного інтернету.

Загалом, електронна партисипація учнів як суб'єктів управлінського процесу є ресурсно затратною, однак, враховуючи її неодмінну перевагу над традиційними формами участі, а саме можливості мережування, вона є перспективним напрямком розвитку широкого залучення учнів до управлінських процесів задля демократичного врядування в закладах загальної середньої освіти.